

THỰC TRẠNG SỬ DỤNG CÂY THUỐC TẠI XÃ PHÚ ĐÔ, HUYỆN PHÚ LƯƠNG, TỈNH THÁI NGUYÊN

Trịnh Đình Khả¹, Thào A Đình², Ngải Sinh Pao², Nguyễn Thị Thu Hiền^{2*}

¹ Trường Đại học Thủy Lợi, Hà Nội

² Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên

TÓM TẮT

Nghiên cứu này được tiến hành nhằm đánh giá thực trạng nguồn tài nguyên cây thuốc được sử dụng trong cộng đồng dân tộc Sán Chay, Sán Chí và Mông tại xã Phú Đô, huyện Phú Lương, tỉnh Thái Nguyên. Các phương pháp sử dụng gồm có: Thu thập mẫu vật, phỏng vấn, định danh tên loài, đánh giá tính đa dạng nguồn tài nguyên cây thuốc và đánh giá mức độ nguy cấp của các loài cây thuốc. Kết quả nghiên cứu bước đầu đã xác định được 104 loài cây thuốc thuộc 98 chi, 67 họ được cộng đồng dân tộc ở khu vực nghiên cứu sử dụng trong phòng và chữa bệnh cho người dân. Cây thuốc thuộc 6 dạng sống chính, trong đó tập trung phần lớn ở 3 dạng sống gồm: Thân thảo (43,27%), dây leo (21,15%), bụi (15,38%). Cây thường phân bố ở các dạng sinh cảnh như: Sống xung quanh làng xóm, làng bản, vườn; sống ở rừng; sống ở đồi cây bụi, đồi trọc, trảng cỏ; sống ở ven sông. Trong 7 bộ phận được sử dụng làm thuốc có 4 bộ phận là củ, thân, lá và cả cây được sử dụng nhiều nhất. Nghiên cứu đã xác định được 17 nhóm bệnh được chữa trị bằng kinh nghiệm sử dụng cây thuốc của các cộng đồng dân tộc tại khu vực nghiên cứu, trong đó có 4 nhóm bệnh chiếm tỷ lệ cao nhất: bệnh về đường tiêu hóa; bệnh về xương khớp, hệ vận động; bệnh về đường tiết niệu; bệnh về gan. Ngoài ra, kết quả nghiên cứu này đã xác định được có 9 loài cây thuốc có nguy cơ bị tuyệt chủng được ghi nhận ở khu vực nghiên cứu.

Từ khóa: Cây thuốc, đa dạng, Phú Đô, Phú Lương, Thái Nguyên

Status of using medicinal plants in Phu Do commune, Phu Luong district, Thai Nguyen province

This study was conducted to assess the diversity of medicinal plant resources in San Chay, San Chi and Mong ethnic minority communities in Phu Do commune, Phu Luong district, Thai Nguyen province. The methods used for collecting data were method of specimen collection, interview method, identification of the species name, method of medicinal plant resources diversity assessment, method of endangered medicinal plants level assessment. The results of the research have identified initially 104 species of medicinal plants of 98 genera and 67 families which the ethnic minority communities have used for disease prevention and treatment. Medicinal plants belong to 6 main life forms, most of which are concentrated in 3 life forms: Herbaceous (43.27%), vines (21.15%), shrub (15.38%). The trees are often distributed in the form of habitats such as: Living around villages, gardens; live in the forest; living in shrub hills, bare hills, grassy grass; live on the riverside. In 7 the parts used as medicines, there are 4 parts of tubers, stems, leaves and whole plant are most used. The study identified 17 groups of diseases treated with the experience of using medicinal plants of ethnic communities in the study area, of which 4 groups accounted for the highest proportion: gastrointestinal diseases; diseases of the bones, joints, motor system; urinary tract diseases; liver disease. Besides, the results of this study have identified 9 species of endangered medicinal plants recorded in the research area.

Keywords: Diversity, medicinal plants, Phu Do commune, Phu Luong district, Thai Nguyen province